

БЕЗЛИЦОВЕ...
Ex. 310... 483
ПОЛУЧЕНО НА 20 / XII 1926

Ванс О. Ванос
Кн. 9

1926 Двадесет и ^{содане} шеста годишнина. Кн.

Vingt-sixième année.

REVUE JURIDIQUE (droit, législation, jurisprudence et vie économique). Rédacteur en chef: S. S. Bobtchev. Rue Slavianska, 22, Sofia.

ЮРИДИЧЕСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Списание за право, законодателство, юриспруденция и стопански знания.

ИЗЛАЗЯ ПОДЪ РЕДАКЦИЯТА НА СТЕФАНА С. БОБЧЕВЪ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

С. С. Бобчев.

Вестникта юристите за 1926
Никол.

Годишенъ абонаментъ на „Юр. Пр“ за въ България
— 100 лв., за чужбина — 120 лв.

Адресъ на Редакцията и Администрацията:
София, ул. Славянска, 22. — Телефонъ № 10.

КНИГОПИСЪ

I. ОТЗИВИ И ОЦЕНКИ

Вепринацкиятъ законникъ¹⁾

Mihajil Jasinski. Zakoni grada Veprinca (Statut Veprinski). Posebni odtisk iz Zbornika znanstveni'h razprav. V. Ljubljana, 1926 стр. 48 — на 8-ни.

Вепринацъ е единъ отъ тритѣ града — Вепринацъ, Каставъ и Мощенице които сж съставляли Каставската околия или по-право Каставщина, имаща за центъръ градътъ Каставъ. Въ XII столѣтие тѣзи три града, които първоначално принадлежали на пулскитѣ епископи, били дадени отъ тѣзи последнитѣ като лени (феудъ) на дивинскитѣ господари (1139 г.). Когато въ 1391 се поминалъ последниятъ мжжъ и потомъкъ отъ дивинския родъ, Хугонъ IX. дивинскитѣ лено-е преминали въ ржцетѣ на австрийскитѣ войводи, херцоги отъ рода на фонъ Валзе, наречени въ В.З. (Вепринацки законникъ) Фаваличи. Цѣлата околия е била подъ Фаваличитѣ отъ 1400—1460 г. когато преминала подъ властга на хабсбургитѣ при императора Фридриха III и останала австрийска до най-ново време.

Вепринацъ е ималъ въ старо време своя общинска автономия. Неговитѣ първенци — стареи се грижили винаги да не се настѣпватъ правата на тѣхната община. И при все, че В. е билъ вързанъ съ известни управителни задължения къмъ Каставъ, „капитанътъ“, на който е билъ и началникъ на В., все пакъ стареитѣ на общината не допускали да се явява капитана въ тѣхното мѣсто кога му скимне, а само въ опредѣлени моменти, за опредѣлени цели и съ строго отредени обезщетения (пжтни и дневни). Самиятъ В. ималъ свой жупанъ, който стоялъ начело на общината, а при не о имало съветъ отъ „стареи“ който се иборалъ изъ средата на бивши изборни чиновници (жупани и сждии). Стареитѣ били пожизнени и участвали въ сждъ, управление, законодателство и вжтрешния битъ на общината. Жупанъ, сждия и сатникъ вършили текушитѣ работи, избирали се за година отъ мѣстния малкъ съборъ — „малко вѣче“ въ състава на което влазjali всички стареи (съветници и представители отъ самата община) въ непосоченъ брой.

¹⁾ За краткостъ ще пишемъ В. З. т. е. Вепринацки Законникъ или Законникъ на гр. Вепринацъ. Сжщо така ще пишемъ В. вмѣсто Вепринацъ.

Жупанътъ (чл. 40 отъ В.З.) председателствува сжда по маловажни тжжби, които се разгледвали безъ капитана. По финансови работи имало нарочитъ чиновникъ — „жрълъ“, който се избираше отъ общината и потвърждавалъ отъ властта или обратно — назначавала го властта, но съ съгласието на В. При това той се кълнял, че ще изпълнява точно В.З.

Зависимостта на В. отъ властта се е изразявала въ следнитѣ моменти: общината плащала годишно 21 марки и 6 либри т. е. всичко 174 либри. По този начинъ общината В. изкупувала пълната си общинска автономия и правото да разполага съ своитѣ общински имоти: гори, паши и пр. Имало и данъкъ — десетъкъ който се плащаше въ жито, вино и агнета (чл. 33 отъ В.З.). Отъ тоя десетъкъ обаче, една четвъртина отивала за мѣстното свещенство. Най-после, известни сждебни глоби, надъ 50 либри отивали въ „господското“ т. е. правителствено съкровище, а отъ 8 до 50 либри една трета отивала въ полза на това съкровище, а дветѣ трети се раздѣляли между жупана и тжжителя.

В. З. е издаденъ въ 1500 и 1507 г. Той съдържа нѣколко наредби, създадени, вѣроятно, отъ случай на случай, споредъ времето и нуждата, въ по-ранно време може би и преди XV в., отъ Веприначкитѣ вѣчета (събори), а може би това сж решения, веднажъ произнесени, одобрени отъ окръжавающитѣ среди и за следующия пжтъ послужили като установени наредби, както това е ставало съ „Темидитѣ“ въ Гърция, споредъ обясненията на Хенрихъ Сомнеръ Менъ¹⁾. Названието Веприначки закони не трѣбва да се взема тука въ съвременния смисълъ на думата (*lex. loi, Gesetz*) а въ смисълъ, както го разбиратъ старо-славянскитѣ или най-ярко старо българскитѣ правни паметници т. е. въ смисълъ на обичаи²⁾.

На два пжти събиранитѣ вѣчета (1501 и 1507 г.) се занемали съ нуждитѣ на общината си и, като виждали, че старитѣ добри закони не се пазяли, не се изпълнявали и, че една отъ причинитѣ за това било незаписването имъ, пристъпили къмъ това записване въ книга и „за да бждатъ тѣ занаяпредъ постоянно и винаги пазени“. По този начинъ В.З. е ни по вече ни по-малко отъ единъ кодексъ на записани обичаи или обичайни решения, каквито сж много отъ варварскитѣ правди, па може да се каже до голѣма степенъ и Руската Правда

Безспорно е голѣмото значение на В. З. Преди всичко нека се каже, самиятъ неговъ текстъ е запазенъ въ архива на

¹⁾ Древнее право вж. руския преводъ, стр. 7—8.

²⁾ С. С. Бобчевъ. История на Старобълг. право стр. 83 и слд.

почти всички наредби почватъ така: 1. Най прво закон наш од капитана; 2. Пак ѝе закон; 3. Пак ѝе Закон; 4. Пак ѝе закон; 5. Пак ѝе закон; 6. Закон ѝе; 7. Закон ѝе. Предвидъ на това и предъ видъ на заглавието „то су ти закони“ едва ли е умѣстно да се употребява чуждия терминъ статутъ, както правятъ мнозина и да се казва Вепринацки статутъ. Най-правилно, струва ми се, е да се казва и пише Вепринацки Законникъ т. е. кодексъ на Вепринацкитѣ закони, както е законника на царь Стефанъ Душана.

Като се приеме това положение, на което заставаме ние, лесно обяснимо е нѣмането на никаква система въ нареждането на отдѣлнитѣ членове, всѣки членъ бидейки отдѣленъ законъ, извиканъ и издаденъ въ свое време за да се удоветвори известна потреба въ живота Това е сжщо причината, дето и сродни наредби отъ В. З. не сж събрани въ едно мѣсто, а се приплитатъ като членовн и то съ всемъ друго съдържание (13 стр.).

В. З. съдържа въ третѣ си четвърти наказателно право и сждопроизводственъ редъ. Както се знае, такова е съдържанието на всички почти старовремски правди и законници (първоначални) между друго на Руската Правда и на Законъ соудный людьмъ. Причината, споредъ насъ, на това се крие на първо мѣсто въ обстоятелството, че „пакоститѣ“ сж били на най-ранно време най-често предметъ на тжжби и сждби. Тѣ сж се изнасяли предъ сждията — жрецъ, старея или посредникъ и издаванитѣ по тоя случай присжди и наредби, повтаряни, сж слагали въ основата на най-стария обичайно правенъ така нареченъ законъ. По тоя въпросъ дава доста обяснения и Хенрихъ Сомнеръ Менъ въ своето Староземско право (Ancient law) въ глава XI „Първобитната история на деликта и престжпленията“, гдето той подробно обяснява „преобладанието на углавния законъ надъ гражданското право въ разни стари кодекси, особено германскитѣ. „Колкото е по-старъ кодексътъ, казва Менъ, толкозъ по пълно и по-подробно е изложень въ него углавния одѣлъ. Законодательтъ поставялъ размѣритѣ на съставнитѣ части въ своята система споредъ честитѣ повторения на известни случаи въ варварския животъ“. Менъ допълня това обяснение още и съ положението на гражданскитѣ правоотношения въ старината (липсата на одѣлност и на самоопредѣляне на личността, поглъщането ѝ отъ роднински и други съюзи, липсата на договорно право).

Една особеностъ въ В. З. е, че той не засѣга голѣмата часть отъ престжпни деяния, познати на старината, даже такива деяния отъ частенъ характеръ, безъ да говоримъ за престжпленията противъ държава, черкова, челядь. Друга особеностъ въ В. З. е дето той съдържа само два вида наказания: — смъртъ (глава) и то въ единъ случай —

кога нѣкой удари нѣкого, а тоя умре отъ удара (чл. 13) всички други престѣпни деяния — предимно кражба — се наказватъ съ обезщетение и глоба. Отсѣтствуватъ наказанията: тѣлесни или членовредителни, изгонване или заточение, затворъ и конфискация толкозь присѣщи на старитѣ правди и законници. Върху тази точка не се срѣща нѣкое обяснение въ монографията на проф. Ясински, а въ този моментъ нѣмаме подъ рѣка другитѣ издатели на В. З. за да проверимъ казватъ ли тѣ нѣщо повече.

Едва ли е право дето г. Я., вижда въ отсѣтствието на членовредителни или тѣлесни наказания едно доказателство за архаичността на В. З. (18 стр.). Глобитѣ, като откупи наистина сж много ранни наказания; но откупътъ или изкупътъ (composito), следъ който идатъ глобитѣ, се явява въ правната еволюция като приемникъ на талионното право което състояло въ възмездие или отплащане: „глава за глава, око за око, зжбъ за зжбъ, рѣка за рѣка, нога за нога“ и при което на пакостника се е отвръщало съ сжщата пакостъ, причинена отъ него. даже по възможность на сжщото мѣсто, въ сжщитѣ размѣри и съ сжщото оржие. Намъ се струва че В. З. се е зародилъ и появилъ подъ влиянието на християнството което въ известно време гонѣше мютилатиитѣ и тѣлеснитѣ наказания, това което се вижда между друго и въ нашия законъ З. С. Л. който не възприема всички членовредителства на злогата а повечето замѣства съ продажни т. е. глоби. Нека прибавимъ, че В. З. е предшествуванъ съ предговорни записници, въ които най-напредъ се казва „В име Божие амин“.

Относително кражбата изъ „огражени и неогражени козаре“ (чл. 6 и 7) има мѣсто, струва ни се, да се направи следната бзлежка, като едно възможно обяснение. Рачки и Мажураничъ тълкуватъ „огражена козара“ — стая оборъ за кози. Р. Строхаль иска да се тълкува „пашнак“ „где се козе пасят“. Не е излишно да се има отъ изследователитѣ предъ видъ реда, който сжществува въ много балкански мѣста, да сграждатъ съ плетъ мѣстата, дето сж искарани на лѣгна паша овци и кози. Тѣзи така ограничени мѣста носятъ и разни названия: кошара,¹⁾ агжлъ, мандра, оградня, бачия.

¹⁾ Думата кошара у насъ е много разпространена и означава: мѣсто заградено съ плетъ за добитакъ, овци, кози. Пословици: За вълка приказватъ, и вълкътъ въ кошарата Ако има въ кошарата ще има и въ попарата. Вж. Речникъ Геровъ. На филолога се пада да обясни произхода на кошара — отъ кошъ — който е плетъ, като кошарата или отъ коза? Но между кошара и козара има очевидно много общо и въ думата и въ значението ѝ.

Надписаната книга не може да не интересува всекиго, който се занимава със черковната история въобще и особно съ тая на православната черква. Авторътъ ни описва подробно поменатия съборъ по случай 1600 годишнината му. Той говори за източниците и, въ първа глава, разгледва догматичното развитие на древната християнска църква въ II и III вѣкове преди събора. Авторътъ разгледва доста обстояно разнитѣ учения, основани върху заблуждения, които съ докарвали смута въ черковата и между които учението на Оригена, Ария и др., като съобщава за тѣзи учения подробности, достъпни само на единъ ученъ специалистъ. Въ втора глава той описва Първиятъ вселенски съборъ въ Никеа въ 325 год. въ времето на Константина Велики, който съ особени грамоти е свикалъ тоя съборъ и, на който присѣтствовали епископи отъ всички страни. На тоя съборъ и е билъ виканъ и Арий и съборътъ се е произнесълъ противъ неговото учение, като е нарезилъ и по-голѣмата часть отъ символа на вѣрата, която е била допълнена отсетне въ втория съборъ. За значението на първия вселенски Никейски съборъ авторътъ прави нѣколко заключения, споредъ които: 1. той е билъ първи въ цѣль християнски миръ, 2. държавната власть взела сериозно участие въ него; 3. догматичната дейность негоза се изразила въ съставяне символа на вѣрата, въ който християнитѣ сж виждали своята magna carta и, следъ Библията, най-драгоценното, обединяваще всички тѣхъ заедно, 4. той внася еднообразие въ християнското богослужение; 5. той въздига александрийския епископъ като пръвъ на Изтокъ. Никейскиятъ съборъ отхвърли еднообразието въ черковния битъ на клира, като запрети семейния животъ на монахи, оставалъ на западната черква да пази постановленията на Елвирския съборъ за целибата, задължителенъ за всички илирици на Западъ; 6. Черковниятъ миръ, който се въдвори за известно време следъ Никейския съборъ съвършено успокоилъ императора Константина и той съ смѣлостъ положилъ основния камъкъ на Константинополь, като столица на империята, върху брѣговетѣ на Босфора.

Д-ръ В. Стойковъ

Тодоръ Д. Мирковъ. Година VIII. Нашитѣ закони. Сждебна Библиотека. Кн. XIV. — Дванадесето допълнение къмъ общия показателъ на законитѣ, правилницитѣ, решение на В. К. Сждъ, юридическитѣ статитии и ржководства по правото. — За цѣлата 1925 г. и 1-во полугодие 1926 г. (до 1 юли, 1926. 1) Модерна Печатница Пловдивъ. Стр. 345—396. — Съ една ревность неуморна, която отличава дейцитѣ, обикнали своето занятие, г. Мирковъ продължава изданието на своя „Показателъ“ ,въпреки несгодитѣ на времето,

сжпотията на печата и, предполагаме, индеферентността на заинтересованитѣ. Осемъ години той не се спира да дири и вписва най-грижливо закони, правилници и кас. решения, да бди и открива съ зорко око всички юридически статии по дадени материи. да посочва и появява-литѣ се ржководства по правото.

На писаното „Дванадесето Допълнение“ къмъ „Общия Показател“ е съставено все така грижливо, както и по предишнитѣ допълнения и самия първи „Показател“. Гова 12 Доп. съдържа 1) Заглавията на законитѣ, приеги въ XXI Об Народнo Събрание, втора и трета редовни сесии и на правилницитѣ публикувани въ „Държавенъ Вестникъ“; 2) На юридическитѣ статии и Касацiонни решения, печатани зъ списанията „Юридически Прегледъ“ за цѣлата 26 годишнина и кн. 1—6 отъ 27 годишнина: „Юр. Мисълъ, цѣлата VI год. и кн. 1 — III отъ XII г.) „Сждийски Вестникъ“ дветѣ VI и VII год.; „Адвок. Прегледъ“ дветѣ пълни V и VI годишни течения.

Авторътъ изпълнява своята задача не само съ ревностъ, но и съ известно умѣние, внимание и точностъ. Той разгледва законитѣ и тѣхнитѣ подробни наредби по министерства. Напр. Сждебни закони. I. Министерство на правосждиего. 1- Конституцията Статия въ Ю. П. 26 г. стр. 76. Сирко. Около монархическия институтъ въ К. — Св. на Кас решения А. П., г. VI чл. 52, с. 13 чл. 73, с. 94 чл. 47 с. 124 —2. Сждоустройство. И тукъ се посочватъ статии Юрид. Прегледъ Сждебенъ Вестникъ, Адвок. Прегледъ и решения отъ В.К.С., вмѣстени въ Юр. Пр. — 3. Административно правосждие. Пакъ по сжщитѣ рубрики и посочвания

На късо казано, г. Мирковъ изпълнява задачата си на пълно удовлетворително. И менъ се струва, че едва ли единъ юристъ, адвокатъ или сждия, професоръ или публицистъ, управникъ или депутатъ би могълъ да мине безъ тѣзи важна Справъчна Книга.

С. С. Б.

W. Gundlach, Die Polizei der Gegenwart in Wort und Bild, S. 350, Deutcher Polizei-Verlag, Lübek, 1926 (В. Грундлахъ, Съвременната полиция въ думи и картини, стр. 350, нѣмското полицейско издателство, Любекъ 1923 г.

Тази книга представлява отъ себе си интересъ, не както би трѣбвало да се заключи по нейното наименование само за отдаденитѣ въ служене на полицейското дѣло, но съ своя си богатъ картинно изобразенъ материалъ и събранитѣ монографични специални работи, служи на всѣки културенъ човѣкъ да се запознае отблизо съ методитѣ, сред-

на „Юридически Прегледъ“

Списание за право, законодателство, юриспруденция и стопански звания

Излиза подъ редакцията на С. С. Бобчевъ

Юридически Прегледъ, основанъ въ 1893 г. встъпи въ двадесетъ и шеста годишнина. Той излиза годишно 10 книжки по 3 коли.

„Юр. Прегледъ“ презъ 1925 г. ще печта статии и бележки, както до сега, по всички отдѣли на правна, държавна и финансово-стопанска наука. Освенъ това, въ „Юр. Пр.“ се печататъ съдебна практика—решенията на В. К. сжъ и на други сждилища въ Царството, както и чуждестрани, дава се мѣсто на списъка на новитѣ закони и правилници, — нѣкои отъ тѣхъ въ текстъ. „Юр. Пр.“ съдържа книгопись — отзиви и оценки на наши и чужди правни книги и списавия, сжщо така — равни вести и бележки

Въ „Юр. Пр.“ участвуватъ професори отъ Юрид. факултетъ и отъ Свободния университетъ, сждии, адвокати и общественици.

Ржкописи наиздъ не се връщатъ.

Недоставена или неполучена книжка се иска не по-късно отъ излязването на следната втора следъ нея

Абонаментъ на „Юр. Прегледъ“ за година е 100 лв. въ нашевоко за чужбина — 120 лв.

Редакцията и администрацията се намърватъ на ул. Славянска, № 22 София. — Телефонъ № 10.

Стари годишни течения на Юр. Прегледъ, въ Администрацията, ул. Славянска, № 22, се отсжпватъ: първата година по 200 лева, 2—24 годишнини по 100 лева. 25 год. — 120 л.

Издания на Славянското Д-во въ България.

I. Спис. „Славянски Гласъ“ излиза тримесечно въ по 3 печатни коли. Изпраша се даромъ на всички членове на дружеството. Нечленовежъ плащатъ 60 лева годишенъ абонаментъ.

Това списание е единственото, у насъ въ България, което следи за текущия културечъ, общественъ и стопански животъ на славянитѣ, като надниква и въ тѣхното минало и особено въ взаимнитѣ имъ отношения.

„Славянски Гласъ“, наедно съ „Славянска Библиотека“ и „Славянски Календаръ“ е цѣла славянска енциклопедия. „Славянски Гласъ“ влиза въ 1925 г. въ своята XIX годишнина.

II. „Славянска Библиотека“. Освенъ списание „Славянски Гласъ“, Славянското Дружество издава и „Славянска Библиотека“, която излиза редовно тримесечно въ по три малки печатни коли 16⁰. Годишенъ абонаментъ предплатенъ 20 лева. До сега сж излѣзли за 4 години 16 книжки.

III. „Годишникъ Славянски Календаръ“, въ обемъ петъ печатни коли. Освенъ календарната частъ съдържа статии и сведения изъ славянския животъ. За 1925 година излѣзе XV годишнина.

Изданията на Славянското Д-во сж препржчани отъ М-ството на народното просвѣщение.